

METODICKO-PEDAGOGICKÉ CENTRUM
generálne riaditeľstvo
Ševčenkova 11, 850 05 Bratislava

Program kontinuálneho vzdelávania

Uplatnenie globálnej dimenzie vo výučbe

Mgr. Kamila Jandzíková, PhD.
generálna riaditeľka
Metodicko-pedagogické centrum, Bratislava

Názov vzdelávacieho programu: Uplatnenie globálnej dimenzie vo výučbe

Zdôvodnenie vzdelávacieho programu:

Slovenská republika sa po vstupe do OECD a Európskej únie stala donorskou krajinou a zaviazala sa k pomoci rozvojovým krajinám a globálnemu znižovaniu chudoby. Tento záväzok môže realizovať len za predpokladu, že bude mať podporu slovenskej spoločnosti. Zvyšovanie informovanosti a zdôrazňovanie potreby solidarity a apelu na zmenu správania sa a rozhodovania človeka by malo byť integrálnou súčasťou vzdelávacieho systému na všetkých jeho stupňoch a úrovniach.

Vzdelávací program reflektuje na súčasné problémy a výzvy globálneho charakteru. Globálne vzdelávanie (GV) na Slovensku vychádza predovšetkým z dokumentu s názvom Národná stratégia pre globálne vzdelávanie na obdobie rokov 2012 až 2016, oficiálneho programového dokumentu prijatého vládou Slovenskej republiky dňa 18. januára 2012, ktorý definuje globálne vzdelávanie ako „vzdelávanie, ktoré zdôrazňuje globálny kontext v učení (sa). Prostredníctvom neho dochádza k zvyšovaniu povedomia o globálnych témach, ktoré sa týkajú každého jednotlivca, k rozvoju jeho kritického myslenia v týchto témach a k hlbšiemu porozumeniu oblastí a tém, ktoré sa týkajú celého sveta. Témy globálneho vzdelávania poskytujú priestor na zmenu postojov jednotlivca a posilňujú uvedomenie si vlastnej úlohy vo svete. Motivuje ľudí k zodpovednosti a vychováva smerom k osvojeniu si hodnôt aktívneho globálneho občana.“

Vzdelávací program je zameraný na zvyšovanie osobnostných a odborných kompetencií pedagogických zamestnancov v oblasti vzdelávania a výchovy detí a žiakov k zodpovednosti za vlastné konanie, kritického myslenia v súvislostiach, aktívneho občianstva, utvárania a obhajoby vlastného názoru, rešpektu, solidarity a ohľaduplnosti, trvalo udržateľného životného prostredia. V Pedagogicko-organizačných pokynoch (POP) na školský rok 2017/2018 sa v časti Všeobecné informácie a pokyny, bod 1.5.2 odporúča poskytovať žiakom zväčšený priestor na diskusiu o aktuálnych problémoch spoločnosti a tým rozvíjať kritické myslenie a občianske kompetencie s dôrazom na budovanie osobnostných postojov a hodnôt v duchu humanizmu, tolerancie a demokracie. V oblasti globálneho vzdelávania sa v bode 1.5.7 školám odporúča:

- a) uplatňovať globálne súvislosti a globálnu dimenziu v obsahu vzdelávania ŠkVP,
- b) využiť pri začleňovaní tém globálneho vzdelávania do vyučovacieho procesu „Odporúčania, inšpirácie pre školy k uplatňovaniu globálnej dimenzie vo vyučovaní – aby žiaci vedeli a chceli byť aktívni pri vytváraní spravodlivejšieho sveta“ pod názvom „Aktivizujúce metódy výučby v globálnom rozvojovom vzdelávaní“, ktorý ponúka prehľad vybraných aktivizujúcich metód výučby, metodické odporúčania a praktické ukážky, ktoré môžu školy využívať ako pomôcku pri uplatňovaní globálneho prístupu vo vyučovaní. Zverejnené sú na: <http://www.statpedu.sk/clanky/ucebnice-metodiky-publikacie-odborne-informacie/metodiky>,
- c) rozvíjať osvetovú, vzdelávaciu a výchovnú činnosť detí a žiakov s dôrazom na uvedomenie si globálnej previazanosti udalostí, vývoja i problémov na miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej úrovni,
- d) zvyšovať povedomie detí a žiakov o globálnych témach, rozvíjať ich kritické uvedomovanie si sociálnych, environmentálnych, ekonomických a politických procesov

vo svete aj pomocou spolupráce s neziskovými organizáciami pôsobiacimi v oblasti globálneho vzdelávania,

- e) využiť informácie, podporné materiály (videometodiky a publikácie) na inšpiráciu pri začleňovaní globálneho vzdelávania do obsahu rôznych vyučovacích predmetov zverejnených na www.globalnevzdelavanie.sk a www.iuventa.sk (v časti: projekt PRAKTIK/Metodický portál).

Problematika GV sa premieta aj do ďalších odporúčaní POP na školský rok 2017/2018, napr.:

- bod 1.5.4 Ľudské práva, práva detí, diskriminácia, národnostné menšiny, cudzinci:
 - f) vytvoriť podmienky na zabezpečenie kontinuálneho vzdelávania na získanie multietnických a multikultúrnych kompetencií učiteľov,
 - g) vytvárať priaznivé multikultúrne prostredie v školách (prostredníctvom chápaného a kritického spôsobu štúdia jednotlivých kultúr napomôcť žiakom porozumieť iným kultúram),
- bod 7. V súlade so Stratégiou SR pre mládež na roky 2014 – 2020 a Národným akčným plánom pre deti na roky 2013 – 2017 využiť vo výchovno-vzdelávacom procese informácie a metodické námety orientované na globálne témy a hodnotovú výchovu vo výučbe rôznych vyučovacích predmetov a odborného metodického materiálu Globalizácia, aktívne ľudské práva, radikalizmus, extrémizmus, migračná kríza. V textoch pod názvom „Nové výzvy a potreby globalizovaného sveta vo vzdelávaní“ alebo „Ako reagovať v škole na tieto naliehavé a aktuálne témy“ sú odborné informácie, metodické i praktické námety a tiež podnetné inšpirácie a zdroje na uvedené témy – dostupné na www.statpedu.sk,
- bod 1.5.4.2 Práva detí, 1.5.4.3 Diskriminácia, 1.5.4.4 Národnostné menšiny, 1.5.4.5 Cudzinci, 1.5.5 Cudzí jazyk, 1.5.8 Mediálna výchova, 1.5.10 Zdravý životný štýl, 1.5.11 Bezpečnosť a prevencia, 1.5.17 Digitálne technológie, 2.1 Materské školy (Vo výchovno-vzdelávacej činnosti podporovať aktivitu dieťaťa, jeho seberealizáciu a sebaaprezentáciu. Stimulovať sociálny, emocionálny a morálny vývin detí, schopnosť vzájomného rešpektovania sa. Zlepšovať hodnotiace a sebahodnotiace schopnosti dieťaťa vo vzťahu k jeho vlastnému pokroku).

Druh kontinuálneho vzdelávania:

aktualizačné vzdelávanie

Forma kontinuálneho vzdelávania:

kombinovaná (30 vyučovacích hodín prezenčnou formou a 10 vyučovacích hodín dištančnou formou)

Ciele vzdelávacieho programu:

Hlavný cieľ:

Aktualizovať a udržať vedomosti a zručnosti pedagogických zamestnancov pri implementácii globálnej dimenzie do výchovno-vzdelávacieho procesu.

Špecifické ciele:

- poznať východiská, definície, princípy zámery ciele, témy a aktérov globálneho vzdelávania (GV) v procese jeho vývoja,
- rozšíriť vedomosti o príčinách a dôsledkoch najdôležitejších globálnych problémov, najmä o prostriedkoch udržateľnosti ľudského rozvoja, o vzájomnej závislosti a prepojenosti rôznych oblastí sveta, rozdieloch v ekonomickej a sociálnej situácii ľudí,
- prehĺbiť poznatky o hlavných aktéroch rozvojovej a humanitárnej pomoci a zároveň aj o možnostiach aktívneho podielu na pomoci v zmysle lokálnej i globálnej úrovne,
- zostaviť obsah GV pre implementáciu do edukačného procesu v závislosti od vekových charakteristík žiakov,
- získať vedomosti a zručnosti aplikovať vybraný obsah GV do školského vzdelávacieho programu v zmysle výučby s globálnou dimenziou,
- uplatňovať princípy a prax GV v edukácii a ich evalváciu,
- poznať a uplatňovať zážitkové a interaktívne metódy, formy a stratégie sprístupňovania informácií o globálnej problematike,
- využívať možnosti informačno-komunikačných technológií v GV.

Obsah vzdelávacieho programu:

Tematický celok/témy	Počet vyuč. hod. PF	Počet vyuč. hod. DF
1. Globalizácia, globálna zodpovednosť, globálne občianstvo	6	0
Východiská, definície, princípy, zámery, ciele a aktéri globálneho vzdelávania	2	
Ekonomická, sociálna, kultúrna, politická a environmentálna globalizácia v kontexte globálneho občianstva. Ako byť aktívnym globálnym občanom?	2	
Príčiny a dôsledky globálnych problémov	2	
2. Globálne témy Uplatňovanie globálnej dimenzie vo vyučovaní	9	3
Chudoba a hlad. Demografický vývoj vo svete. Miléniové rozvojové ciele	1	
Svetový obchod a dlh. Fair Trade	1	
Ľudské práva. Gender	1	
Humanitárna a rozvojová pomoc. Menšiny, utečenci, migrácia.	1	
Xenofóbia a diskriminácia vs. tolerancia a multikulturalizmus	1	
Vzdelanie. Médiá	2	
Zdravie. Životné prostredie	2	
Dištančná úloha č. 1: Návrh pracovného listu s aplikáciou globálnej dimenzie vo vyučovacom predmete, vzdelávacej aktivite, výchovnej činnosti, odbornom výcviku na vybranú tému globálnej výchovy a vzdelávania.		3
Výstup dištančnej úlohy č. 1: Vytvorený pracovný list, rozsah		

min. 2 normostrany, formát A4. Spätná väzba: Vzájomná elektronická komunikácia lektora a účastníka vzdelávania		
3. Didaktika výučby s globálnou dimenziou	6	3
Obsah a ciele výučby, rozvíjanie kľúčových kompetencií	2	
Vyučovacie stratégie, metódy a formy v globálnom vzdelávaní	3	
Príprava pedagogického zamestnanca na výučbu s globálnou dimenziou	1	
Dištančná úloha č. 2: Návrh modelu edukačnej jednotky s aplikáciou globálnej dimenzie vo vyučovacom predmete, vzdelávacej aktivite, výchovnej činnosti, odbornom výcviku. Výstup dištančnej úlohy č. 2: Spracovaný návrh modelu edukačnej jednotky, rozsah min. 3 normostrany, formát A4. Spätná väzba: Od lektora s diskusiou účastníkov vzdelávania na nasledujúcom vzdelávaní.		3
4. Techniky, metódy, formy a prostriedky výchovy a vzdelávania s globálnou dimenziou Metodické námety	9	4
Prezentácia a diskusia k výstupom z dištančnej úlohy z tematického celku 2	1	
Zážitkové, interaktívne metódy a formy sprístupňovania informácií o globálnej problematike	2	
Metodické námety aplikácie globálnej dimenzie vo vyučovaní rôznych predmetov, realizácii vzdelávacích aktivít, výchovných činností a odborného výcviku.	3	
Úloha materiálo-didaktických prostriedkov v globálnej výchove a vzdelávaní	1	
Využitie digitálnych technológií vo výučbe s globálnou dimenziou	1	
Databáza podporných printových a elektronických materiálov vo výučbe s globálnou dimenziou	1	
Dištančná úloha č. 3: Návrh dvoch edukačných jednotiek s aplikáciou globálnej dimenzie vo vyučovacom predmete, vzdelávacej aktivite, výchovnej činnosti, odbornom výcviku s výberom štyroch techník globálnej výchovy a vzdelávania. Výstup dištančnej úlohy č. 3: Spracovaný návrh dvoch modelov edukačnej jednotky, rozsah min. 6 normostrán, formát A4. Spätná väzba: Vzájomná elektronická komunikácia lektora a účastníka vzdelávania		4
SPOLU:	30	10

Profil absolventa:

Absolvent vzdelávacieho programu má kompetencie implementovať globálnu dimenziu do výučby, pozná východiská, definície, princípy zámery ciele, témy a aktérov globálneho vzdelávania, má vedomosti o príčinách a dôsledkoch najdôležitejších globálnych problémov, vie aplikovať vybraný obsah GV do školského vzdelávacieho programu a tematických výchovno-vzdelávacích plánov, pozná zážitkové a interaktívne metódy, formy a stratégie sprístupňovania informácií o globálnej problematike, dokáže rozvíjať schopnosti žiakov vymedziť problém, kriticky ho analyzovať, hľadať rôzne riešenia, využívať vlastné skúsenosti i skúsenosti ostatných a zaujímať k problému vlastné postoje, vie využívať možnosti informačno-komunikačných technológií v GV.

Rozsah vzdelávacieho programu:

Celkom 40 hodín, z toho 30 hodín prezenčne a 10 hodín dištančne.

Trvanie vzdelávacieho programu: najviac 10 mesiacov od začiatku vzdelávania.

Bližšie určená kategória, podkategória pedagogických zamestnancov; kariérový stupeň, kariérová pozícia:**Kategória pedagogických zamestnancov:**

- učiteľ,
- vychovávateľ,
- majster odbornej výchovy.

Podkategória pedagogických zamestnancov:

- učiteľ pre predprimárne vzdelávanie (učiteľ materskej školy),
- učiteľ pre primárne vzdelávanie (učiteľ prvého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné vzdelávanie (učiteľ druhého stupňa základnej školy),
- učiteľ pre nižšie stredné odborné vzdelávanie, stredné odborné vzdelávanie, úplné stredné všeobecné vzdelávanie, úplné stredné odborné vzdelávanie a učiteľ pre vyššie odborné vzdelávanie (učiteľ strednej školy),
- učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie.

Kariérový stupeň:

- samostatný pedagogický zamestnanec,
- pedagogický zamestnanec s prvou atestáciou,
- pedagogický zamestnanec s druhou atestáciou.

Kariérová pozícia: -**Vyučovaci predmet: -****Podmienky pre zaradenie uchádzačov:**

Program kontinuálneho vzdelávania je určený pre pedagogických zamestnancov v uvedenej kategórii, podkategóriách a kariérovom stupni, ktorí spĺňajú kvalifikačný predpoklad v súlade vyhláškou MŠ SR č. 437/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov a ktorí majú absolvovaných

aspoň šesť mesiacov pedagogickej činnosti (§ 35 ods. 9 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov).

Spôsob preukázania k cieľovej skupine:

V prihláške riaditeľ školy svojím podpisom potvrdzuje zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, riaditeľovi školy potvrdzuje prihlášku zriaďovateľ. Ak riaditeľ školy nepotvrdí zaradenie pedagogického zamestnanca do kategórie, podkategórie a kariérového stupňa, poskytovateľ posúdi oprávnenie na zaradenie pedagogického zamestnanca na základe príslušných dokumentov, ktoré pedagogický zamestnanec predloží poskytovateľovi. Vyplnenú prihlášku na kontinuálne vzdelávanie po podpísaní riaditeľom školy je potrebné zaslať na príslušné regionálne/detašované pracovisko MPC.

Spôsob prihlasovania:

Na kontinuálne vzdelávanie sa účastník prihlasuje prihláškou v elektronickej a printovej podobe.

Spôsob ukončovania:

Vzdelávací program sa ukončuje záverečnou prezentáciou pred lektorom a účastníkmi vzdelávania.

Požiadavky na ukončovanie vzdelávania:

1. Najmenej 80 % účasť na prezenčnej forme vzdelávania.
2. Spracovanie a odovzdanie všetkých zadaných úloh dištančnej formy vzdelávania.
3. Záverečná prezentácia, ktorej obsahom je spracovaná príprava konkrétnej vyučovacej hodiny/jednotky/vzdelávacej aktivity/výchovnej činnosti/jednotky odborného výcviku s aplikáciou globálnej dimenzie výučby. Prezentácia bude spracovaná v elektronickej forme, formou prezentačného softvéru, v rozsahu cca 12 snímok.

Personálne zabezpečenie vzdelávacieho programu:

Garanti:

Mgr. Eva Suchožová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Prešov, Tarasa Ševčenka 11, 080 20 Prešov.

PaedDr. Viera Šándorová, učiteľ pre kontinuálne vzdelávanie s druhou atestáciou, Metodicko-pedagogické centrum, regionálne pracovisko Prešov, Tarasa Ševčenka 11, 080 20 Prešov.

Garanti spĺňajú kvalifikačný predpoklad v súlade s § 43 ods. 4 a 5 zákona č. 317/2009 Z. z. v znení neskorších predpisov.

Lektori:

Učiteľia pre kontinuálne vzdelávanie, vysokoškolskí učiteľia a pedagogickí zamestnanci s minimálne prvou atestáciou zaoberajúci sa danou problematikou a majú odborné predpoklady v danej oblasti obsahu vzdelávania.

Lektori spĺňajú podmienky čl. 2 bodu 12 Smernice 18/2009-R.

Finančné, materiálne zabezpečenie:

Náklady spojené so vzdelávaním budú financované z prostriedkov rozpočtu MPC. Cestovné, stravné, príp. ubytovacie náklady účastníka vzdelávania hradí vysielajúca organizácia, resp. účastník sám.

Technické a informačné zabezpečenie:

Štandardná miestnosť pre cca 20 účastníkov, flipčartová tabuľa, flipčartový papier, fixky, notebook s pripojením na internet, dataprojektor .

Návrh počtu kreditov:

Spolu 10 kreditov, z toho 8 kreditov za rozsah vzdelávania a 2 kredity za spôsob ukončenia vzdelávania.